

2.5. Η ΣΥΓΧΩΡΗΣΗ ΩΣ ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΣΤΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟ

Απόψεις των νέων για τη συγχώρηση

Ας συζητήσουμε για λίγο σε δυάδες με αφορμή τα παρακάτω θέματα: «Πόσο σημαντική είναι η συγχώρηση σε μια σχέση (φιλική, επαγγελματική, οικογενειακή, ερωτική) και γιατί;», «Πόσο συχνά εμφανίζονται οι λέξεις συγγνώμη, συγχώρηση, μετάνιωσα στο λεξιλόγιο των σύγχρονων ανθρώπων;». Στη συνέχεια θα ανακοινώσουμε στην ολομέλεια τα συμπεράσματά μας.

Το θρησκευτικό περιεχόμενο της συγχώρησης

Ας παρατηρήσουμε πώς αποτυπώνει ο Lucas Cranach τη συνάντηση Χριστού με τη μοιχαλίδα και ας απαντήσουμε στα ερωτήματα: Τι βλέπουμε; Τι σκεφτόμαστε; Τι αναρωτιόμαστε για όσα βλέπουμε; Στο τέλος ας μάθουμε τι έγινε από το βιβλικό κείμενο.

Ο Ιησούς συγχωρεί τη μοιχαλίδα

¹ Ο Ιησούς πήγε στο όρος των Ελαιών. ² Αλλά πρωί πρωί γύρισε πάλι στο ναό, κι όλο το πλήθος ερχόταν κοντά του. Αυτός κάθισε και τους δίδασκε. ³ Τότε οι δάσκαλοι του νόμου και οι Φαρισαίοι φέρνουν μια γυναίκα που την είχαν πιάσει να διαπράττει μοιχεία· την έβαλαν στη μέση ⁴ και του είπαν: «Διδάσκαλε, αυτή τη γυναίκα την έπιασαν επ’ αυτοφώρω να διαπράττει μοιχεία. ⁵ Ο Μωυσής στο νόμο μάς έχει δώσει εντολή να λιθοβολούμε τέτοιου είδους γυναίκες. ⁶ Εσύ τι γνώμη έχεις;». Αυτό το ’λεγαν για να του στήσουν παγίδα, ώστε να βρουν κάποια κατηγορία εναντίον του. Ο Ιησούς τότε έσκυψε κάτω και με το δάχτυλο έγραφε στο χώμα. ⁷ Καθώς όμως επέμεναν να τον ρω-

Lucas Cranach, Ο Χριστός και η μοιχαλίδα.
Ελαιογραφία, 1532.

τούν, σηκώθηκε πάνω και τους είπε: «Όποιος από σας είναι αναμάρτητος, ας ρίξει πρώτος πέτρα πάνω της». ⁸ Κι έσκυψε πάλι κάτω κι έγραφε στο χώμα. ⁹ Αυτοί όμως, όταν άκουσαν την απάντηση, άρχισαν με πρώτους τους γεροντότερους να φεύγουν ένας ένας, μέχρι και τον τελευταίο· κι έμεινε μόνος ο Ιησούς και η γυναίκα στη μέση. ¹⁰ Τότε σηκώθηκε όρθιος ο Ιησούς και τη ρώτησε: «Γυναίκα, πού είναι οι κατηγοροί σου; Κανένας δε σε καταδίκασε;». ¹¹ «Κανένας, Κύριε», απάντησε εκείνη. «Ούτε εγώ σε καταδικάζω», της είπε ο Ιησούς· «πήγαινε, κι από ’δω και πέρα μην αμαρτάνεις πια».

Ιω 8, 1-11

Η συγχώρηση στον Χριστιανισμό. Αίτια που δυσχεραίνουν τη συγχώρηση και την έκφραση αγάπης στη ζωή των πιστών. Η αγάπη ως βάση για τη συγχώρηση

Ας μελετήσουμε χωρία και κείμενα με θέμα τη συγχώρηση στον Χριστιανισμό και ας εντοπίσουμε το νόημα της συγχώρησης μέσα σε αυτά, κρατώντας λέξεις και φράσεις.

Στη συνέχεια ας δημιουργήσουμε μια εφημερίδα τοίχου με θέμα: «Η συγχώρηση στην Ορθόδοξη Εκκλησία».

Τέλος, διαβάζουμε όσα κολλήσαμε στον τοίχο και τα ξανασκεφτόμαστε, διαβάζοντας το κείμενο κάποιου κρατούμενου στη φυλακή.

Ας συζητήσουμε, τώρα που ξέρουμε περισσότερα για τα βιώματα, τις σκέψεις και τα συναισθήματα του προσώπου αυτού, προσπαθώντας να ανακαλύψουμε τα αίτια που δυσχεραίνουν τη συγχώρηση και να συνδέσουμε την αγάπη με τη συγχώρηση.

Η ανάγκη συγγνώμης και ανανέωσης μέσα στην εκκλησία

Ο Κύριός μας συνέδεσε αναπόσπαστα τη συγχώρηση μας από τον Θεό με τη συγχώρηση που όφειλουμε να δίνουμε στους ανθρώπους, που μάς έβλαψαν. (Κυριακή προσευχή, Ματθ. στ', 12, και η παραβολή των δύο όφειλετών, Ματθ. κη', 21-35).

Στήν πραγματικότητα και στίς περισσότερες περιπτώσεις τά άμαρτήματα για τά όποια ζητάμε τη συγγνώμη του Θεού, είναι οι άδικίες που κάναμε στους άλλους. Έπομένως, όφείλουμε να ζητάμε συγχώρηση όχι μόνο από τον Θεό, αλλά κι από κείνους που πληγώθηκαν άπ' αυτά τά άμαρτήματα: άλλιώς ό Θεός δέν μάς συγχωρεί (Ματθ. ε', 23-26). Πίσω από τούς ανθρώπους στους όποιους κάναμε κακό, βρίσκουμε τον Θεό κι όταν άμαρτήσουμε στον Θεό, πάντοτε πίσω Του βλέπουμε τούς ανθρώπους. Περιφρονώντας τον Θεό, θραύουμε ένα ήθικό έλατήριο στους άλλους, δίνοντάς τους ένα κακό παράδειγμα. Ό άνθρωπος που δέν συμπεριφέρεται μέ λεπτότητα προς τον Θεό, δέν τήν έχει ούτε προς τούς ανθρώπους και συμβάλλει στό να μεγαλώνη ή άναισθησία τους άπέναντι στον Θεό. [...]

Η άρνηση τής συγχωρήσεως ή τής αιτήσεως για συγγνώμη κρατάει σκληρή τήν ψυχή. Τό κακό που μάς έκανε ό άλλος, όταν διατηρηται μέσα στή συνείδησή μας, είναι μία άκαθαρία, που παραμένει μέσα μας, μάς δηλητηριάζει συνέχεια κι έξαπλώνει τήν άηδιαστική όσμή της σ' όλο τό είναι μας. Οι άναλαμπές ή τό σκοτάδι αυτού του δηλητηρίου ένοχλοϋν τά μάτια μας και δέν μπορούμε ν' αγαπήσουμε τον Θεό και ό άλλος δέν μπορεί ν' αγαπήση έμάς. [...]

Μέσα στήν εκκλησία [...] η κατάσταση τής άμαρτίας δέν γίνεται μόνιμη. Διαλύεται από τά συνεχή κύματα τής συγγνώμης, τής προσευχής, τής αγάπης, που κινητοποιεί τό Άγιο Πνεϋμα.

Γι' αυτό κι όλοι φαίνονται να κινούνται από τό Άγιο Πνεϋμα που τούς ένώνει. Τό Άγιο Πνεϋμα είναι τό όργανο αυτής τής διαπροσωπικής ζωής, που κατευθύνεται προς τήν καθαρότητα και δέν συμβιβάζεται μέ τή σκληρότητα ή τήν άκαμψία των σχέσεων, μέσα στήν Εκκλησία. Είναι τό Πνεϋμα τής έλευθερίας, τής σχέσεως μέσα στήν έλευθερία τής αγάπης: έπειτα, δέν μπορεί να συμβιβαστή μέ τήν σκληρότητα, τήν τελματωμένη στάση τής δυσπιστίας ή τής άποστάσεως, που προκαλοϋνται και διατηροϋνται μέ τήν υπερηφάνεια, ή όποία ούτε ζητάει, ούτε δίνει συγχώρηση. Εκεί που βασιλεύουν τά πάθη, παρά τήν φαινομενική κινητικότητα τους, κυριαρχεί ή σκληρότητα, ή άκαμψία, ή έλλειψη έλευθερίας, που μόνο τό Άγιο Πνεϋμα μπορεί να επαναφέρει όταν δίνει στον άνθρωπο τή δύναμη να συγχωρή και να ζητάει συγχώρηση, να ύψώνεται πάνω από τήν υπερηφάνειά του και τά άλλα έγωϊστικά πάθη. [...]

Η άνικανότητα των χριστιανικών ψυχών να ύποφέρουν τήν άμαρτία και τό κακό που προξενείται στους άλλους, ή ανάγκη να ζητούν και να δίνουν συγχώρηση, φανερώνουν μία από τίς δυνάμεις τής Εκκλησίας για κάθαρση, ανανέωση, συνεχή άνάπλαση τής ένότητας και των έσωτερικών δεσμών της, για να βρίσκεται σε συμφωνία έν Χριστώ. Έτσι φανερώνεται τό μυστήριο τής διατηρήσεως και τής άέναης ανανεώσεως της.

Στανιλοάε, π. Δ., *Η ανάγκη της συγγνώμης και ανανέωσης μέσα στην Εκκλησία*, Ιστοσελίδα Ι. Μ. Καισαριανής, Βύρωνος και Υμηττού.

Ἐλέησόν με ὁ Θεὸς κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου, ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου....

Στίχος ἀπὸ τον Ν΄ Ψαλμό.

Τῆς μετανοίας ἀνοιζόν μοι πύλας, Ζωοδότα, ὀρθρίζει γὰρ τὸ πνεῦμά μου, πρὸς ναὸν τὸν ἅγιόν σου, ναὸν φέρον τοῦ σώματος, ὅλον ἐσπιλωμένον, ἀλλ’ ὡς οἰκτιρμῶν κάθαρον, εὐσπλάγχνῳ σου ἐλέει.

Πεντηκοστάριο. Ἰδιόμελο Τριωδίου. Ἦχος πλ.δ’.

Επιστολή τέως κρατούμενου πρὸς τον π. Γερβάσιο Ραπτόπουλο

Μάρτιος 2007

Πατέρα Γερβάσιε, Σεβαστέ μου Γέροντα,

Λίγες ἡμέρες μᾶς χωρίζουν ἀπὸ την ἔλευση της Αγίας και Μεγάλης Εβδομάδος. Θα εἶναι αὐτή η τρίτη Μεγάλη Εβδομάδα ἀπὸ τότε που ἀποφυλακίστηκα. Πρὶν την ἀποφυλάκισή μου εἶχα ζήσει τρεῖς Μεγαλοβδομάδες στην Φυλακή.

Τις ἡμέρες αὐτές στην Φυλακή τις αισθάνεται κανεῖς ἐντελῶς διαφορετικά και πολὺ πιο ἔντονα, ἀπὸ οπουδήποτε αλλοῦ. Δεν ὑπάρχει κατάλυξη που συναντά κανεῖς στις ἐκκλησίες οὔτε οἱ ευχές οὔτε τα χαρούμενα πρόσωπα, οὔτε το εορταστικό κλίμα, οὔτε η ζέση της οἰκογένειας. Ὑπάρχει ὅμως η συνάντηση με την προσωπική ευθύνη, η συμπόρευση με το Θεῖο δράμα, η ἐλπίδα να ἔχει κανεῖς στα μάτια του Κυρίου μας την τύχη του πρώτου πολίτη του παραδείσου και πρώην ληστή, η ἔντονη προσημονία της Ἀνάστασης... Ποτέ στην ζωή μου δεν θα ξεχάσω την ἐμπειρία αὐτή! Την σκληρὴ ἐμπειρία της Φυλακῆς ἀλλὰ και την μεγάλη ευκαιρία της Φυλακῆς! Διότι η Φυλακή σε περιορίζει, σε πληγώνει, σε τιμωρεῖ, ἀλλὰ σου δίνει και την προοπτική της ἐπιλογῆς.

Της ἐπιλογῆς να σαπίσεις ἢ να ἀνθίσεις! Να γίνεις χειρότερος ἢ ΚΑΛΥΤΕΡΟΣ ἈΝΘΡΩΠΟΣ!

Πράγματι ἀν κάποιος ἔχει τὴ δύναμη ψυχῆς να ζητά εὐλικρινά την συγχώρεση και να ποθεῖ ἀληθινά την κάθαρση, τότε νιώθει την ἐλπίδα, και ὅποιος νιώθει την ἐλπίδα, παίρνει θάρρος να ἰκετεύσει τον Θεὸ να τον σηκώσει, να τον ἀναστήσει!

Λέει ο Ἀπόστολος Παῦλος: «Ἰησοῦς Χριστὸς ἦλθεν εἰς τον κόσμον ἀμαρτωλοὺς σώσαι» (Α΄ Τιμ. 1, 15) και ἀληθῶς ο Κύριός μας δεν καταδικάζει κανέναν γιατί ἀμάρτησε, ἀλλὰ γιατί δεν μετανόησε.

Στον ὠκεανὸ του ἐλεύθερου χρόνου στην Φυλακή, μου δόθηκε η ευκαιρία να διαβάσω πολλὰ ψυχωφελῆ βιβλία... Στην ἀρχὴ και ἐνὸς διάβαζα και προσευχόμενον δίσταζα, ἴσως και να ντρεπόμενον, να ἐπικοινωνήσω με κάποιον ἄνθρωπο να μου ἔδινε μια ἐπιπλέον σημαντικὴ πνευματικὴ βοήθεια. Και να! Η ἐπίσκεψή σας στην Φυλακή, για να προσφέρετε πνευματικά και υλικά σε ὅλους τους κρατούμενους. Το ἀδιάπτωτο και ἀπόλυτο χριστιανικὸ ενδιαφέρον σας για ὅλους, ἀνεξαρτήτως θρησκευματος, ἐθνότητας ἢ χρώματος. Ο παρηγορητικὸς κηρυκτικὸς σας λόγος, ἀλλὰ και ο ψαλμωδὸς που ἐκείνες τις ἡμέρες ἔτυχε να διαβάζω: «Ὁ Θεός, συ ἐγνώως την ἀφροσύνην μου, και αὐτὴ πλημμέλειά μου ἀπὸ σου οὐκ ἀπεκρύβησαν» (Ψαλμ. ξη, 6), ἔδωσαν τὴ δύναμη στο χέρι μου να γράψω ἐκείνη την πρώτη ἐπιστολή, που ἐγένε ἀφορμὴ της ευεργετικῆς για μένα γνωριμίας μας. Με στηρίξατε και με καθοδηγήσατε πνευματικά, αὐτὰ τα πέτρινα χρόνια της φυλάκισής μου, ἀλλὰ και μετὰ την ἀποφυλάκισή μου ἕως

Ὁ φυλακισμένος με τὴν πορφύρα, 1996.

σήμερον! Είστε για την ελαχιστότητά μου ο ιδανικός πνευματικός πατέρας, ΠΑΤΕΡΑΣ! Τα χρόνια αυτά που ήμουν στη Φυλακή διαπίστωσα ότι η λέξη ΠΑΤΕΡΑΣ φτιάχτηκε για αποστάσεις. Να την φωνάζεις από την μια μεριά του κόσμου στην άλλη, σα να φωνάζεις ΒΟΗΘΕΙΑ! [...]

Τις γράφω τις γραμμές αυτές σε απόσταση χρόνου, πάνε τρία χρόνια από τότε που αποφυλακίστηκα. Και δεν είμαι κάποιος από αυτούς τους χιλιάδες, που εξαγοράζοντας την ποινή τους, τους χαρίσατε την ελευθερία τους. Είμαι όμως ένας από αυτούς που τους χαρίσατε την πνευματική τους ελευθερία, που τους βοηθήσατε να γίνουν ΚΑΛΥΤΕΡΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ. Και πιστέψτε με αυτό είναι πολύ πιο σημαντικό! [...]

Έχει πράγματι εξαιρετικά υψηλή δημοφιλία να προσφέρει κανείς στους πτωχούς, στους αρρώστους, στα ορφανά, στις κακοποιημένες γυναίκες, στις ανύπαντρες μητέρες και μηδενική δημοφιλία να ασχολείται κάποιος με τους κρατούμενους. Αυτούς που πολλές φορές ακόμη και η ίδια τους η οικογένεια τους έστρεψε την πλάτη...

Όποιος όμως είναι Χριστιανός Ορθόδοξος πρέπει να μην λησμονεί ποτέ ότι είναι μέλος μιας πίστης που πρώτα από όλα ξέρει να αγαπά και να συγχωρεί. Να συγχωρεί και να αγαπά. Γιατί αν ξέρεις να συγχωρείς, ξέρεις και να αγαπάς, και αν ξέρεις να αγαπάς, ξέρεις και να συγχωρείς.

Ας μην μας διαφεύγει ακόμη, ότι στην Φυλακή δεν έχουν μπει όλοι οι άνθρωποι για ειδικά εγκλήματα. Μια στιγμιαία αμέλεια, ένας λάθος προγραμματισμός, μια συκοφαντία, ένα οικονομικό ναυάγιο είναι αρκετά να στείλουν κάποιον στη Φυλακή. Και όλοι μας πρέπει να προσέχουμε, γιατί η ζωή μας πολλές φορές μοιάζει με φράση που ακούγεται σωστή, αλλά αν πας να την διαβάσεις είναι γεμάτη... ορθογραφικά λάθη.

Σεβαστέ μου Γέροντα,

Τρία χρόνια μετά, μπορώ μετά παρησίας να πω: ΝΑΙ, τώρα είμαι ΚΑΛΥΤΕΡΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ!

Επιστολές από Κρατούμενους, Διακονία Αποφυλακίσεως Απόρων Κρατουμένων.

Εκτίμηση των θέσεων του Χριστιανισμού για τη συγχώρηση

Με βάση όσα είπαμε και κάναμε σε αυτήν την ενότητα, ας καταγράψουμε τι θα έγραφε ένας πιστός/μια πιστή σε μία επιστολή προς κάποιον/κάποια που τον αδίκησε ή σε κάποιον που αδίκησε.

